

Dr. ANTON SCHWAB.

Eden tistih redkih skladateljev je, ki je vsem drag in ljub: naši najboljši zbori so se kosali, kdo bo prej zapel njegove nove skladbe, naši manjši, podeželski zbori jih z enako vnemo sprejemajo in prepevajo. In srca ob Schwabu vselej ožive in plosk kar redno zasuje pevce v znak iskrenega pritrjevanja. Saj je marsikdo veliko več napisal, tudi obširnejših del, toda morda nikomur ni bilo usojeno, da bi njegova dela tako po vrsti šla od zbora do zbora, se spletala v venec, ki se vije od srca do srca.

Dr. A. Schwab je bil roj. 7. jan. l. 1868. v Št. Pavlu pri Preboldu. Njegovega pradeda omenja teharška kronika prvič v urbariju iz leta 1717. kot posestnika v Št. Lovrencu v šentpavelski občini, kar je znamenje njegovega slovenskega pokolenja. Praded, ded in oče so bili vsi usnarji; oče je kot usnjarski pomočnik mnogo hodil po tujih deželah in se pri tem navzel nemškega mišljenja, toda svojo družino je vzgajal izključno slovensko. Mati, roj. Šmonc, je bila Slovenka iz Ojsterške vasi v Savinjski dolini. — Ljudsko šolo je obiskoval doma v Št. Pavlu (1874 do 1879); v gimnazijo je hodil v Celju (1879—1887); na vseučilišče v Gradcu (1887—1894); v zobozdravništvu pa se je izobrazil na Dunaju l. 1900. V zdravniški praksi se je izpopolnjeval v ljubljanski bolnici (1894 do 1895) in kot operater na porodniški kliniki v Gradcu 1895—1896. Leta 1904. se je oženil z Antonijo Kav-

čič, ki mu je podarila štiri otroke. Kot okrožni zdravnik je deloval od 1897—1900 na Vranskem; l. 1900. se je naselil v Celju, kjer deluje še danes kot ugleden, ljubezniv, skrben, iskan zdravnik, izvršujoč poleg navadne zdravniške tudi zobozdravniško prakso. Od l. 1922. nadomestuje tudi okrajnega zdravnika pri okrajnem glavarstvu. Med vojno je bil polkovni zdravnik. Kot zobozdravniku so se posrečile nekatere važne praktične iznajdbe.

Ker dr. Schwabove vsestranske, neugnane kulturne delavnosti v omejenem prostoru ne moremo točno označiti, naj navedemo vsaj nekatera značilna dejstva. Kot zdravnik je n. pr. imel po Spodnjem Štajerskem in v Ljubljani krog 500 poljudnih predavanj o zdravstvenih vprašanjih. Polnih 13 let je vodil »Celjsko pevsko društvo«, se mu posvečal z vsem ognjem in ga dovedel do upoštevanja vredne dovršenosti. Zadnjič je nastopil z njim 8. jan. 1913. v »Schwabovem večer«, kjer so se peli njegovi moški in mešani zbori, igrale njegove orkestralne skladbe. Zanimiv je konec poročila o tem večeru v Novih akordih (letnik XII., str. 56), kjer uredništvo poroča po V. Vošnjakovem

članku o Schwabovem čisto samosvojem, čudno neverjetnem harmoničnem izobraževanju, kateremu koncu pa je Schwab v svojem izvodu pristavil: pa je res! Uspeh je bil velik, društvo je svojega pevovodjo odlikovalo z dragocenimi častnimi darili; nepremišljeno nasprotovanje pa mu je delo zagrenilo in kmalu na to je, žal, odložil taktirko in se umeknil iz javnega glasbenega življenja. Zbor je štel pod Schwabom do 70 pevcev, dasi je bilo Celje nemško; pozneje zbor prejšnjega števila ni več dosegel. Ustanovil je tudi l. 1900. pevski odsek delavskega podpornega društva v Celju in ga vodil in izobraževal do l. 1913. L. 1913. je poučeval petje tudi v celjski orglarski šoli. Hkrati je pisal ocene in koncertna poročila za razne liste, predaval n. pr. o skladateljih Ipvceih v Ljubljani in Mariboru, pisal in prirejal skladbe za citre in tamburice in jih izposojal, tako da se mu je iz nad 100 takih skladb vse porazgubilo, ker jih je med glasbeniki morebiti večina takih, ki redko ali nikoli ne vračajo. Poleg tega je dr. Schwab široko znan šahovski mojster. Šahovskih nalog je priobčil obilico v mariborskem »Šahu«, ljubljanskem »Domu in svetcu«, zagrebškem »Domu i svijetu«, kjer je v letih 1922—23. objavil celo vrsto problemov v posebni rubriki pod naslovom »Schwabovi zabavni problemi«, dalje v »Jutru« 1922 in v »Wiener Schachzeitung« 1924.

Najbolj znan pa je slovanskemu kulturnemu svetu kot izredno rahločuten, nežen glasbenik, kot skladatelj z živahno dimišljijo, ki ga je, kakor v občevanju in življenju sama vljudnost, obzirnost, postrežljivost, veselost, ljubeznivost, tako tudi v glasbi sama nežnost, jasna radost, če treba, poskončna živahnost, pred vsem pa milina, ki useša za ne vem kaj ne bi hotela žaliti, ki je v tako prikupno, vsakomur dostopno, najvišje izobraženemu glasbeniku in popolnoma neizobraženemu preprostemu človeku enako mikavno obliko nihče izmed sodobnih skladateljev ne zna odeti.

In vendar je dr. Schwab kot glasbenik samouk; le njegov tenki čut za glasbeno lepoto, pred vsem za gibko, lahno melodično risbo, hkrati pa za jasno, prozorno, plemenito harmonijo, ki se nikdar ne izgublja v brezplodnih ugankah, ampak vedno najde najprimernejšo rešitev, da popolnoma odgovarja sodobnemu, mogočno poglobljenemu harmoničnemu čustvovanju, pa je hkrati tako preprosta, da jo vsako uho takoj lahko pozajame: ta prirojeni čut ga je mogel dvigniti na tako stopnjo in obvarovati vsakovrstnih kleči in plitvin, ki samouku sicer pot tako obtežujejo. Seveda ga je, kakor pravi, izpodbujalo tudi »občevanje z A. Lajovicem, B. Ipvcem in drugimi glasbenimi mojstri«.

Skladal je vsakovrstne reči: največ zборе, moške in mešane, med katerimi so mu največ slave donesli: nežna, kot sanja mehka »Zdrava Marija«, menda edina slovenska skladba, ki se poje z enako ljubeznijo v cerkvah in koncertnih dvoranah,¹ dalje »Dobro jutro«, »Slanica«, pesniško zamišljeni »Večer na morju«, ki dr. Krek v Novih akordih (IX., 14) hvali »ubranosti polno poezijo tega zelo učinkovitega zbora, čigar zvoki bi se slednjič popolnoma izgubljali v neskončnih prostorih tajinstveno-tiho pluskajočega morja. Kaka poezija!« vzklikne nazadnje v veselem zanosu. Podobno se izraža o zboru »Deklece podaj mi roko«, ki ga je skladatelj kasneje nekoliko izpremenil (X., 26); še »Vasovalca?«, »Vinsko« in »Še eno« naj omenimo, preden prestopimo k njegovim orkestralnim delom, med katerimi je najbolj znana dražestna »Zlata kanglica«, ki je še vselej in povsod mogočno in silno blažilno učinkovala, ki se je človek nikdar ne more dovolj naslušati. V rokopisu ima spevoigro »Kneza Volkuna«, ki so jo z uspehom uprizorili dvakrat v Mariboru, koncertni valček »Solnček moj« s petjem in »Serenadico« za godalni sekstet; poleg tega kakih 12 drugih zborovskih skladb, ki so povečini razširjene med ljudstvom. Kot solospesve s klavirjem ima prirejene sledeče skladbe: Zdravo Marijo, Vasovalca, Deklece. Po l. 1914. je skladatelj zelo utihnil, razni vzroki so mu, kakor se izraža, »zamorili razpoloženje«. Iz tega vzroka — da zopet govorim z njegovo besedo — pogrešamo skladbe v »najbolj modernem načinu, kakor se je razvil med vojsko in po vojski«. Toda vsi prijatelji lepe pesmi upamo, da se v njem pevska modrica vzbudi taka, kakršna je l. 1914. zaspala v svoji prvotni, tako ljubki, dražestni milini. Za »najbolj moderni način« naj se brigajo drugi, nam je dr. Schwabov tako pristni, naravni, neiskani pristrčni način, poln toplote najdražji in dr. Schwabovega lica bomo najbolj veseli, če zagledamo na njem znani, veseli nasmeh in nas iz njegovih oči ošine žarek dobrohotno-prešerne, živahne plemenitosti. K.

¹ Tudi izven ožje domovine je izredno ugajala, tako n. pr. Belgrajčanom, ki jim jo je pela ljubljanska Gl. matica v kraljevi navzočnosti.

Skladbe dr. Schwabove so objavljene: 1. v izdajah »Gl. matice« v Ljubljani v letnikih 1906. št. 20, 21; 1907. št. 8, 9, 10; 1910. št. 19; 1913. št. 1.; Zlata Kanglica posebej 1913/14; v pesmarici Gl. m. 1923. št. 54—56; 2. v Novih akordih I. I. št. 1.; I. II. 15; I. VI. 4, 6; I. IX. 2; 3. v Druzovičevi pesmarici II. Večer na morju z uvodom. 4. v Devovih »Jugosl. nar. pesmih« v Mariboru, 1923. št. 3, 4, 22. 5. V »Pevcu« II. 19, 35, III. 24, 26; »Slanico« je kot »Mrazove« založilo v hrvaščini pevsko društvo v Osjeku. — **Ocene njegovih del:** v Novih ak., IX. 14, 32; X., 5—6; XII., 51; v »Sl. N.« podlistek 7. jun. 1923; življenjepis: dr. Ogrizović, »Dom i svijet«, 1923; Premrl v »Dom in svet«; Lajovic v N. A.; dalje stotine poročil v različnih listih; slovenskih, srbskih, čeških, nemških, ameriških.

O PEVSKI IZOBRAZBI. (Konec.)

Anton Dolinar.

V podeželskih razmerah nam slika o organistovem boju za obstanek vse pojasni; ljudje te vrste dela, kot ga opravlja organist, sploh ne štejejo za delo in sploh ne upoštevajo, da je moral radi tega kaj šolo obiskovati. Kadar mu dajo ono biro, bodisi denarno, bodisi v živilih, mu jo dajo le bolj radi tega, ker se jim smili ali ker je priljubljen, ne pa radi tega, ker bi bila njegov zaslužek. In vendar, če vzamemo stvar, kakršna je, ali ne opravlja ravno organist tudi v najbolj zakoniti župniji pomembnega, res kulturnega dela? Tudi njega, če je res na mestu, moramo šteti med naše kulturne delavce. V takih razmerah je seveda razumljivo, če organist, videč brezbriznost župljanov, tudi sam postane docela brezbrizen.

Prav pripominja Lajovic v »Slovenčevem« podlistku: »Njegova (ljudska) karakteristika je nezaupanje v domačo produkcijo in pa neorientiranost v umetniških stvarih«. In par vrstic dalje: »Seveda v očigled temu nikakor ni treba, da bi domači tvorec izgubljal svoj optimizem, ker ni dvoma, da se da taka apatija (brezbriznost) občinstva polagoma le izlečiti, kakor hitro je diagnoza boleznih pravilna.«

Prvi činitelj, ki pride pri gojitvi in širitvi splošne pevske izobrazbe vpoštev, je gotovo šola, najprej ljudska, potem meščanska in srednja.

Nasproti prejšnjim izvajanjem, glede prepada, ki vlada med občinstvom in umetniki, bi kdo ugovarjal, češ, da je to neizbežna usoda tistih, ki bodisi v katerikoli umetnosti utirajo nova pota, da so izpočetka osamljeni, da jih pa ostala množica le polagoma dohiti. Gotovo jih bo množica polagoma dohitela, toda le tedaj, če bo z napredkom umetnosti rasel tudi napredek in razvoj onih vzgojnih naprav, ki bi mogle ta umetniški napredek, četudi le v drobtinah med ljudstvo polagoma zanesti. Jasno kot beli dan pa je, da ravno tukaj ni nobenega razmerja; glasbeni razvoj se je zlasti v zadnjih petdesetih letih ne samo v svojih izrazevalnih možnostih, ampak v vseh delnih panogah (zgodovina, primerjajoča glasbena znanost) tako razvil in povzpел, dočim so vzgojne metode ostale pri starem. Noben razvoj in napredek se pa ne more izvršiti brez sodelovanja mladine, ki ima dušne zmožnosti še prožne, mlada srca pouka željna in zlasti še prosta vsakaterih navad, ki bi jih navezovale na preteklost. Švicarski vzgojni pisatelj Jaques Daleroze¹, motreč nedostatke današnjega pevskega pouka, stavlja več vprašanj. Ali je polovica učencev po tri- do petletnem pouku na osnovnih šolah možna:

1. dajati takt melodiji, ki jo učitelj v tempo rubato (bolj takta prosto) igra na instrumentu?

2. prvi ali drugi glas kake narodne pesmi na prvi pogled z not brezhibno zapeti?

3. uganiti v katerem tonovem načinu je melodija — ali v duru ali v molu; ali je postavljena v dvo- ali trodelnem taktu?

Malo večje, četudi le prvine glasbenih ved zadevajoče zahteve, stavi pisatelj ua učence, ki so dovršili 6 razredov bližnje višje šole (meščanske ali srednje).

¹ Jaques Daleroze: Rhythmus, Musik, Erziehung.

Sam si stavi razne ugovore, da vso zadevo še bolj osvetli.

Te zahteve so prevelike, bi kdo ugovarjal! — Nekaj uspeha mora pouk le pokazati; kdor se uči brati in pisati, mora po teh letih tudi pokazati neko znanje.

Zopet: Saj se otroci v teh letih nauče poznavati note, pavze itd., ona vprašanja stavijo prevelike zahteve.

Gori omenjena vprašanja stavijo najmanjše zahteve, so takorekoč glasbena abeceda in ne predpostavljajo nobene višje teoretične izobrazbe, n. pr. harmonije, temveč streme za tem, da se naravni glasbeni čut učencu odpre, njegov sluh razvije in vzbudi ritmična zavest, ki ji je podlaga človeški organizem sam, n. pr. dihanje. Uho, glas, mišičevje pridejo pri glasbenem pouku v poštev in te sile je treba v mladem organizmu najprej zbuditi in potem vzgojiti do zavestne delavnosti. Da poznanje not, pavz, samo na sebi nima z glasbenim čutom kot takim nobene zveze, je jasno.

Nato pristavlja pisatelj: »Otroci se priučijo pri glasbenem pouku samo njene zunanosti, ne pa tudi njene, dušo prevzemajoče, resnično vzgojne moči. Ne vzbude jim v čuvstvu in srcu do glasbe prave ljubezni; ne obdelujejo jim je tako, da bi jo doživljali. Niti na to jih ne navajajo, da bi glasbo poslušali. Edina glasba, ki pride učencem do ušes, je tista, ki jo sami delajo. In kako pridejo do tega, da zapoje svojih par pesmi? Samo s ponavljanjem in posnevanjem. Kdaj bodo naša oblastva ta način papigarskega petja po posluhu izgnala? Kdaj bodo priznala korist, ki bi jo moglo povzročiti globlje poseganje pevskih vaj prav v šolsko življenje in sicer tako, da bi glasba to življenje s svojim melodičnim čarom prepletala, ga s svojim ritmom razveseljevala in krepila?«

Glavni cilj šolske pevske izobrazbe bi torej bil: učence polagoma navajati, da bi kot v vsaki drugi umetnostni panogi tudi v glasbi lepoto doumeli, jo občutili in mogli to lepoto tudi kolikor toliko uživati.

Seveda je treba računati tudi z dejstvom, da so v razredu tudi taki, ki nimajo za petje niti veselja niti posebnih zmožnosti, kar potem pouk posebno otežkočuje. Razne statistike dokazujejo, da je takih otrok popolnoma brez posluha in brez vsakega ritmičnega čuta prav malo, kvečjemu 5%. Pri onih pa, ki so nerazviti, se da z vztrajno vajo veliko več doseči, kot bi kdo prvi hip mislil. Razume se pa seveda samo po sebi, da z eno tedensko uro ni mogoče biti vsemu tudi le nekoliko kos. K temu pripominja Dalcroze: »Šolske oblasti naj pouk tako uredijo, da bo mogoče kaj doseči, ali pa ga naj z učnih načrtov zavržejo in prepuste strokovnim glasbenim korporacijam, ki imajo za to smisel in potrebno znanje.«² Ta elementarna vzgoja pa je še z druge strani silno velikega pomena. Večinoma se v šolskem času prične učenje na kak instrument. Učenec, čigar zmožnosti so že vzbujene, njiva že takorekoč zrahljana, bo s pridom in z lahkoto v igranju napredoval, dočim bo pouk na instrumentu onemu, ki se kar tako loti igranja, prej v škodo kot v korist, ker se bo tipalni občut razvil na račun sluha. Prijatelj omenjenega pisatelja je kot ravnatelj konservatorija v svetovnem mestu napravil tale poskus. 12 otrok s približno istimi zmožnostmi, pa še ne izobraženih, so razdelili v 2 skupini po šest in šest. Pri prvi skupini se je začela pevska izobrazba popolnoma sistematično z vežbanjem posluha, taktovne natančnosti in zadevanja intervalov, dočim je druga skupina začela takoj s klavirskim poukom. Po enoletni preizkušnji se je pokazalo, da so prvi v razločevanju tonove višine otopeni, dočim so učenci druge skupine po enoletnem klavirskem pouku one, ki so že dve leti bili pri klavirju z lahkoto dohiteli. Koliko se dobi pri po-

¹ Dalcroze, Rhythmus, Musik u. Erziehung, str. 18. Sploh je knjiga ravno v teh vprašanjih prvovrstna.

² Dalcroze str. 65.

deželskih godbah godcev, ki na svoj instrument sicer igra, toda pri petju ne zadene, oziroma ne razloči tonove višine. Da to nenaravno razmerje škoduje godbi in še bolj godcu samemu, je gotovo. Točno očrtan in opredeljen pouk v mladosti, bi to brez večjih ovir uredil, dočim je pozneje ves trud malo manj kot zastoj in brez uspeha.

Toda tudi tukaj velja načelo: »Non sholae, sed vitae discimus — za življenje se učimo, ne za šolo. Lepo slika prof. Bajuk v prej omenjenem sestavku pomen pesmi za življenje: »Pesem spremlja človeka od zibeli do groba pri vseh važnejših trenutkih. S pesmijo si človek teši bol, v pesmi toži, s pesmijo se raduje, oznanja svoje radostno čustvovanje svoji okolici in daje duška polnemu srcu; s pesmijo se navdušuje za vzvišene polete in, če drugega ne more, v radosti zavriska. Česar ne more izreči noben jezik, česar ne morejo opisati nobene besede, to pove pesem, ker imajo čustva svoj izvor in sedež v srcu, srce pa govori predvsem s pesmijo.«¹ Zato je tudi pesem, zlasti narodna pesem, pravo spričevalo, odsev, slika narodovega življenja, njegovega mišljenja, čustvovanja, razveseljevanja.

Vsi odlični poznavatelji novejšega časa pa enoglasno trdijo, da ravno sedanji dobi, sedanjemu ljudstvu, zlasti še današnji mladini manjka smisla, veselja za ta delček narodne kulture — za narodno pesem. V izredno lepi Kepplerjevi knjigi »Mehr Freude« beremo pod naslovom »Veselje in narodna pesem« tale sklep: »Ljudska pesem — v časopisih se je o tem razpravljalo, ali ona še živi ali je že mrtva. Popolnoma izmrla še ni, kajti popolnoma izmreti ne more nikdar. Toda da ni več to, kar je bila, da živi sedaj življenje, ki bi se moglo prej imenovati hiranje, tega nihče ne taji. Gotovo ljudstvo še poje — verno ljudstvo predvsem v cerkvi. Tu živi ljudska pesem še vedno. Od tu še vedno vpleta v narodovo življenje veselje, ki je najplemenitejše in najvišje.

Tudi sicer ljudstvo poje še, toda tako redko in tako nekam čudno, kot bi pelo nagrobnico narodni popevki. Kje poje še? Tu in tam na deželi, v gozdu, na polju, ob nedeljah in morda pri kakšnem domačem opravilu, v splošnem pa le še v zakotnih gostilnah, pri vojaških naborih, v vojaški službi. Kaj poje še? Ne več onih pesmi, ki so bile pred desetletji v navadi. Največkrat surove pijanske in umazane, ki niso narodni duši lastne, temveč jim je očetoval »podivjani duh alkohola in so spočete iz norosti in pohote. Surove poulične popevke, najnovejši kupleti, napevih iz gledaliških operet in dvomljivih zabavišč (Tingeltangels), ki jih ponavljajo do gnusa, nato pa zavržejo in zamenjajo z drugimi, ki so, če moči, še nizkotnejše in še bolj opolzke. K pesmim nabornikov in vojakov pred vojsko je neki ugledni list pripomnil: »Veliko se jih podlosti ne dotika, ampak podle so.«

Kako poje še današnje ljudstvo? Večkrat tako strašno surovo in tako neizrečeno žalostno, da se človeku srce krči v žalosti in pomilovanju nad ubogim ljudstvom, čigar bolna duša se tu nezavestno izjokava.

Ona narodna popevka ne živi več, ki je bila nekdanj človeku stalna spremljevalka na potovanju, ga kratkočasila v družbi, na oddihu, bila njegov tolažnik v težkih dnevih, zlasti mu še bila stalni drug pri njegovem delu, kjer mu je zlasti še pomagala tudi znojno breme dela posladiti z veseljem.

Izgube narodne pesmi ne smemo podcenjevati. Kaj smo z njo in v njej izgubili, nam živo predoučuje tankočutni znanstveni spis Otona Böckla.¹ Le kulturna blaziranost in površnost vidi v ljudski pesmi samo neki primitivni način ljudskega razveseljevanja ali najnižjo stopnjo pesniškega oblikovanja, ki z višjo izobrazbo nima nobenega stika. Kdor gleda globlje, bo opazil v njej resničnega varuha ljudskega čustvovanja. Njene pesniške vsebine ni izredno vi-

¹ Pevec 1923, št. 7—8, str. 25.

soko opredelil nihče drugi kot Goethe; njen moralični, poučni in vzgojni pomen je še večji. Kot privre iz globin narodnega življenja, tako tudi vpliva z isto prvobitno silo na njegovo notranjost nazaj, bodisi da ga navdušuje, pretresa, povzdiguje, tolaži in razveseljuje. Prežeta je z zdravim optimizmom; celo tam, kjer žalost in otožnost prevladuje, stremi pesem za tem, da tudi senčne strani človeškega življenja pesniško osvetli in da vse neprilike vsakdanjosti v nekem blagoglasju izravna.¹ Ima močno versko potezo in se odlikuje po čistem, zdravem, nravnem čutu. Vera in zaupanje v Boga, veselje do dela, domovinska ljubezen in domotožje, materna ljubezen, čut za družinsko pripadnost, ljubezen do izvoljenke — vse to se zreali v njenih melodijah; vmes je nasejan pristni humor in rosnočista veselost.

Še nekaj je zanjo značilno; njena skoro neugnana življenjska moč in sila. Ona preživi vojske in raznovrstne narodove nesreče in od stoletja do stoletja preide nekako na novo prerrojena in pomlajena.² V tem bi bila zopet naloga šole, da pri najbolj nežnem, upapolnem delu naroda budi smisel za to kraljestvo narodne popevke, njeno izvajanje, da bo petja željni, šoli odrasli mladini omogočeno pozneje v raznih pevskih društvih to započeto delo nadaljevati. Ravno Slovenija je z enakimi društvi prepletana in ga ni skoro kraja, kjer bi ne obstajal kak pevski krožek, bodisi samostojno ali kot društven odsek. Kdor pozna društveno delovanje, vé, da se po naših društvih veliko poje in muzicira, vendar pa tudi ve, da uspehi delu in trudu ne odgovarjajo. Vzrokov je več.

V pričetku društvenega gibanja je petje bilo edina vez, s katero je društvo navezavalo zlasti mladi svet na sebe. Poleg poučnih predavanj je bilo petje skoro edina točka, ki je koncentrirala vso prvotno navdušenost mladega društvenega gibanja v sebi, zato so bili tudi uspehi izredno lepi. Iz predvojne dobe se spominjam pevskih zborov iz Domžal, Kamnika, Mekinj, ljubljanske tobačne tovarne, Jesenic, ki so bili naravnost vzorni in katerim podeželska povojna društva niso mogla kaj enakega ob stran postaviti. Z ustanovitvijo športnih, telovadnih, dramatičnih, godbenih odsekov so te stroke deloma že radi novosti, potem radi zunanosti in večje lahkote porinile petje v stran, ki je pričelo vlogo »starega strica za pečjo«. Vsaka stvar se je zdela bolj važna, pevska vaja se je morala vsaki drugi vaji umakniti, število članov je ostalo večinoma isto kot prej, samo da so se zdaj porazdelili med 4, 5 odsekov, dočim so bili prej pevskega vsi in zmeraj na uslugo. Nekako sama po sebi se je vpeljala misel, da peti že itak vsak zna, dovolj je, da se pred nastopom enkrat malo skupaj stopi, pa je vse urejeno.

Začele so se zopet ustanavljati godbe, in sicer brez ozira na to, ali so razmere za to ugodne, ali je kaj upanja, da bo imela godba dovolj zmožnih članov, ki v kraju ostanejo, ali bo imela kapelnika, ali bo stvar vodila h kakemu napredku. V takem kraju je zopet godba ves moški, za petje zmožni pevski svet priklenila nase in ga odrgala od petja; tako se je največkrat zgodilo, da društvo ni imelo ne prida godbe, ne pevskega zbora. V prvi navdušenosti se je denar skupaj zbral, toda ker samo dobra volja tudi ne zadostuje, so prve težave, ki so se pojavile, zaprle instrumente v stare omare. Tudi z estetskega in vzgojnega stališča je biti pri snovanju takih podeželskih godb previdnimi; po dolgih vajah in vajah — kam jo pripeljejo? Par valčkov in par koračnic, toda koračnice bi vselej še ne spoznal ne, če bi veliki boben tako orjaški ne donel, da se po tisti koračnici lahko koraka. In s tem se nehote godcu in občinstvu glasbeni okus tako opredeli, da sta valček in koračnica zanje višek vse glasbene umetnosti.

¹ Böckel, Psychol. der Volksdichtung, 8.

² Keppler, Mehr Freude, str. 32—36.

Seveda bi kdo takoj ugovarjal: Od teh ni mogoče kaj več zahtevati, nimajo časa za vaje, še veliko je, da to skupaj spravijo.

Zato je pa ravno nespametno pričeti s stvarjo, o kateri se že naprej ve, da je v danih razmerah nemogoče toliko doseči, da se nastopa v javnosti ne bo treba sramovati, dočim bi taiste sile v pevskem zboru z vztrajno vajo mogle gotovo toliko doseči, da bi se nastopa v javnosti ne bilo treba bati. Dokler šola ne oskrbi primerne predizobrazbe, bi bilo treba za pevce napraviti mal tečaj, kjer bi jih seznanili z najpotrebnejšim (poznanje not, intervalov itd.), da bi mogli razumno slediti za pevskim poukom. Način, da se mu dajo note v roke, ko jih še nič ne pozna, in se prične takoj s študiranjem pesmi, ne more beležiti posebnih uspehov.

Tudi vplivi, prihajajoči s strankarskih vidikov, niso ravno najboljši; nekoliko večji kraj ima kar dva do tri pevske zборе, izmed katerih vsak zase ni kaj prida, toda, če bi se med seboj dopolnili, bi nastal vsaj en dober zbor, s katerim bi se dalo kaj doseči.

Pevska društva po deželi imajo veliko večji pomen in nalogo, kot se jim pripisuje; ona bi morala nadaljevati delo, začeto v šoli, in morala še prav posebno vzeti v zaščito gojenje in širjenje narodne pesmi, o katere pomenu in vrednosti je Kepplerjev slavospev zadostni dokaz. Na ta način bi bil cerkveni zbor vedno preskrbljen z dobrimi močmi in bi bilo morda ono »kujanje« po časi le odstavljeno z dnevnega reda.

Pevski pouk je bil do najnovejšega časa povsod, ne samo pri nas, poptisnjen bolj v kot; toda to vrzel so povsod začutili in zdaj z mrzlično naglico to popravljajo. Tudi naša Pevska zveza je temu živ dokaz. — Na vsak način bo treba ta ogenj gojiti in vse kar je moči ukreniti, da ta del ljudske kulture ne ostane zakopan, naše narodno življenje pa okrnjeno tam, kjer iz njegovega stebela poganja najlepši, najbolj dehteči cvet.

PEVSKI SPOMINI. (Dalje.)

Piše Jakob Aljaž.

Nova maša dr. Frančiška Lampeta v Preski. Mecen knezoškof Pogačar mu je vse preskrbel in kosilo napravil v Goričanah ter nas pevec povabil. K meni na Dobrovo je prišel škofov kaplan Bohinc, dober glasbenik, ter me povabil v škofovem imenu, da preskrbim petje, kvartet. Škof me je rad imel, ker nisem bil le pevovodja, ampak tudi njegov učitelj za koralno petje. Prišli smo na novo mašo ter pri kosilu peli kvartet: Aljaž, Spendal, Šoklič, Golob. V lepi dvorani škofovega gradu s starimi slikami je sedela odlična gospoda. Mi smo peli odbrane, lepe četverospeve. Velik obed, dolgo trajajoč, ima sicer govore, oficialne napitnice, a brez glasbe in petja postane dolgočasen. Saj pravi Schiller: Geist ford're ich vom Dichter. Was er weise verschweigt, zeigt mir den Meister des Stils..., aber die Seele drückt nur Polihymnia aus.¹ — Prvi povzame besedo knezoškof ter v vznesenih izrazih pozdravi novomašnika, biser nadarjenosti, pridnosti in vseh vrlin ter izraža svoje trdno upanje, da bo učeni doktor-novomašnik veliko koristil cerkvi, duhovskemu stanu in dušni izobrazbi našega naroda. — Mi zapojemo primerno pesem. — Novomašnik obljubi ganjen v iskrenih besedah, da bo po namenih svojega zaščitnika knezoškofa žrtvoval vse svoje moči nesebično v prid cerkvi in občnemu blagru, kar je pozneje tudi v preobilni meri storil. Škoda za dr. Lampeta. Vsled prevelikega napora se je prezgodaj preselil v večnost. — Škof Pogačar (knez) je zelo pazil na nobleso in takt. Proti koncu obeda pravi Šoklič (I. bas), župnik iz Škofje Loke: »Zapojmo še: Pridi Gorenjc!« Ko jo odpojemo,

¹ Duha zahtevam od pesnika. Kar modro zamołči, mi kaže mojstra stila... toda dušo izraža samo Polihymnia (modrica glasbe).

pa pravi škof: »Oprostite, to pesem pa tudi fantje po vasi pojó!« Da popravimo, zopet odbrano klasično pesem zapojemo, pa smo se zopet prikupili! Razen slovenskih smo imeli češke, prestavljene nemške, hrvatske in srbske pesmi. Tudi tirolske je knezoškof rad poslušal. — Nič ne škoduje, če pazimo na lepo vedenje, pazimo na besede, to nam le koristi.

Cecilijanski shod v Gorici l. 1884. — S Foersterjem sva šla na cecilijanski shod v prijazno, solnčno Gorico. Zastopniki cecilij misli so bili takrat na Goriškem: župnik Harmel (Cerko), Kokošar, Flapp, Sedej, prefekt v semenišču, sedaj nadškof, P. Konstantin, frančiškan in drugi. — Ko prideva s Foersterjem v Gorico, je bil neki razpor med nadškofofom Zornom in cecilijanci. Iz slovenske goriške okolice so namreč pripeljali mešane zборе (Harmel, Kokošar) z ženskimi glasovi za sopran in alt, nadškof pa tega ni pripustil rekoč, da pri Italijanih ženske v cerkvi ne pojó. Če bi on to v stolnici dovolil, bi se Lahi pohujševali. V veži sva se srečala z nadškofofom, ki je vprašal Foersterja, kako je v Ljubljani. Foerster mu razjasni, da v Šenklavžu tudi ženske sodelujejo, pa tudi na Nemškem, ker imajo ženske milejše glasove, kakor mali dečki, s katerimi je križ, ker hitro mutirajo. V sili je P. Konstantin naučil zadnje dni latinsko mašo z dečki in moškimi glasovi; šlo je za silo.

Potem smo v semeniški dvorani imeli zborovanje, pri katerem je poročal Sedej, obširno po slovensko, potem kratko po italijansko, ker Furlanov itak ni bilo prida navzočih. Navzoč je bil tudi nadškof Zorn in poznejši škof profesor Flapp, dober glasbenik, sicer Italijan, pa je znal tudi slovensko, govoril je pa nemško. Govoril je tudi župnik Harmel iz Cerknega, omenjal velik trud, ki ga imajo pevovodje s petjem, pa ne dobijo nobenega priznanja, kvečjemu »kako breo«. Govoril je še dosti zmerno nadškof. Ko je odhajal, je zamahnil rahlo z roko proti Harmelu, rekoč: »O gospod Harmel!« Ta se opraviči: »Ona beseda »breo« mi je ušla.«

Popoldne smo se pevci zopet sešli v semeniški dvorani, zapeli več zborov (posvetnih), tudi Heidrichovega: Morje Adrijsko, in južinali vsak na svoje stroške. Prof. Flapp in Foerster sta se producirala na harmoniju. Jaz sem pel »solo« Ipavčevo v F-duru, Foerster me je pa spremljal: Kje so moje rožice, ter korajžno zapel visoki a. Flapp me je po nemško vprašal, ali je bil visoki ton a. Pravim ponosno: da.

Na Sveto goro. Mladi, prijazni in prikupljivi prefekt Sedej pristopi k meni in Foersterju, ter vpraša, kam greva jutri. Ko sliši, da greva na Sveto goro, se nama pridruži. Peljemo se do »alle colonne« pri Solkanu, potem gremo peš na goro. Sedej se je za vse zanimal, mene spodbujal, da naj komponiram, ker je že videl mojo malo skladbo (Oče naš, češčena Marija) v Cerkv. Glasbeniku.

Ko je Sedej na Sveti gori maševal, je Foerster orglal, jaz pa pel (sam) iz Cecilije. Lepo je na Sveti gori. P. Kalist Medič je pozneje za romarje več novih hiš dozidal. Sedej kot prošt je bil prijatelj Simona Gregorčiča in napisal uvod k njegovemu »Jobu«. Kot nadškof se je v pismu na mene spominjal naju s Foersterjem, kako smo skupaj romali na Sveto goro.

V Trst in Pulj. Ko je dr. Sedej prišel na Brezje, je naju z dekanom Novakom povabil v Gorico, bil je slučajno navzoč tudi škof dr. Karlin, ki naju povabi še v Trst. Izlet sva z Novakom napravila tudi v Pulj. Bili so to zlati časi. Morje je vedno imelo zame privlačno silo. Drugi duhovni v Trstu, na primer Vadl iz Kroke, mi pa pové, da še nikoli ni bil na morju!

S Foersterjem sva šla tudi v Trst. V ruski pravoslavni cerkvi v Trstu poslušava zborna petje (brez orgel), precej počasno, zategnjeno. »Vidiš, tudi pravoslavni imajo dostojno cerkveno petje.« V neki ulici sliši krščenico (deklo) peti zanimivo laško melodijo; koj si jo zapiše s številkami v svoj zapisnik.

(Dalje prih.)

NARODNA PESEM V SEKIRICAH.

M. Bajuk.

POLAŠEK-VEDRAL: Slovenski mladini. Album 25 slov. pesmi za gosli in klavir. Založila Glasb. Matica, natisnil Senefelder v Gradcu 1913.

Vsebina: Slovenski smo fantje. — Ze dolgo nismo pili ga. — Pridi Gorenje! — Gozdič je že zelen. — Slišala sem ptičko pet. — Kadar boš ti vandrat šou. — Ko b' sodov ne b'lo. — Mati ziblje. — En hribček bom kupil. — Eno petje sem slišal pod nebom nocoj. — Delaj, delaj, dekle pušelj! — Kdor če pa vedet. — Konjča 'mam bistrega. — Zajček teče, zajček teče. — Nikdar na svetu lepšega ni. — Solnce že doli gre. — Danes je taisti dan. — Radecki 'ma sivo glavo. — Tiha luna. — Dekle povej, povej! — Potrkan ples. — O, moj dragi je šel. — Regiment po cesti gre. — Pojte, pojte drobne ptičke! — Tlaka m' je ukazana.

VILHAR F. S.: Paraphrase über ein slov. Lied. (Po jezeru.) Za klavir.

VOLARIČ HR.: V domačem krogu. Potpuri slov. nar. pesmi za klavir. Izdala in založila Glasb. Matica v Ljubljani. Tiskal Eberle na Dunaju.

Vsebina: (V dolinci prijetni je ljubi moj dom). — Dragi dečko moj, klican je na boj. — Od C'lovca pa do Marpurga. — Kdor če pa vedet, kaj je ljubezen. — Ko sem v vas prišou. — Na Laškem puške pokajo. — Stoji, stoji tam lipica.

Za orkester.

CZIBULKA: Slowenischer Marsch. Koračnica za vojaški orkester. Partitura — glasovi pri bivši godbi 17. avstr. regimenta. Kje bi bilo sedaj, mi ni znano.

FUČIK JULIJ: Triglav. Koračnica za voj. godbo. Iz l. 1903. Glasovi iz partiture raztresene skoro pri vseh godbah po Slovenskem. — V trio pesem: »Po jezeru«.

NOVE SKLADBE

Vasilij Mirk: **Mladinski album za klavir.** Samozaložba. Zelo dobra zbirka je to, polna plemenite glasbe, ki bo v učencih, zlasti ob razboritem učitelju, budila čut za resnično dobro glasbo, hkrati pa mu dala mnogo prilike napredovati v tehničnem znanju in poglobljati zmisel za lep iskren melos, ki bo zlasti ugajal v romancah, katere prva je zlasti vzora: izpočetka močno, široko pripoveduje, v sredi zaživi, se razgreje, koncema pa se zopet umiri in povrne v lagodno pripovedovanje; pa tudi tretja, kjer se bo učenec učil luščiti melodično jedro iz harmonične luščine; dalje v »Molitvi« (Prière) in v barkarolah, zlasti v jasni, ljubki tretji, v gibki »Iskrici« (Bluette) in »Hipih« (Moment), zlasti v prvem, kjer naj bi po pravopisu v 5. taktu 5. vrste stal dis namesto esa.

V. **Vodopivec: Prstan.** Za mešan zbor. (Priloga 2. Čolnici 1924.) Preprosta pesem z mehko kantileno, ki v ničemer ne pove nič bistveno novega, se v srednjem delu z udobnim samozadovoljstvom široko razmika, pa bo vsled sentimentalno nadahnjene besedila in napeva in učinkovitega konca zlasti pri podeželskih zborih našla obilo prijateljev. — Na isti prilogi je izšla tudi **Vodopivčeva »Zalostna Marilja«**, za dva ženska zbora, ki je po besedilu silno prrsrčna — odkod se le široku utrinjajo taki naivno lepi domisleki? — pa tudi po melodični plati zlasti v drugem delu tako nedolžno ljubka, iskrena. Pevsko prireditev bi si pa želel še bolj premišljeno. — Istotam je izšla **Vodopivčeva »Pevska koračnica«** za moški zbor, preprosta skladba, po glasbeni obliki in vsebini vrstnica podobnim Ipavčevim, Volaričevim in drugim zborom iz iste dobe. Moški zbori je bodo veseli. Cena: 1 Lira. V knjigarni K. T. D. v Gorici, Via Carducci 2.

Karlo Adamič: V svitu zarje. Zbirka adventnih pesmi. Za mešani zbor zložil —, stolni kapelnik v Senju. Cena part. Din 24, glasovi po Din 6. Odobril in natisnask dovolil knezoškofijski ordinariat ljubljanski 23. VIII. 1922. št. 3096. V Ljubljani 1924. Založila Jugoslovanska knjigarna. Tisk I. Blasnik nasl., Ljubljana. Lepi, gladko tekoči, splošno preprosti napevi v neprisiljeni harmonizaciji so poglavitni znak pričujoče zbirke. Če bi bila nekatera mesta še mirneje urejena, bi bila zbirka, ki je že tako zelo porabna, še boljša; dobro dene zlasti harmonično melodično stopnjevanje, ki se nekaj kratov krepko uveljavlja.

VESTNIK PEVSKE ZVEZE

Občni zbor P. Z. se je vršil dne 24. avgusta t. l. v Cerkljah pri Krškem. — Ob 10. je bila sv. maša, pri kateri so peli vsi zbori pod vodstvom zveznega pevodje prof. Bajuka: St. Premrl: Mašna v Es, Mav: Kraljica angelov, Weiß: O kam Gospod, Hladnik: Je mrak končan in Povsod Boga. Cerkveni govor o

važnosti petja na podlagi sv. pisma in cerkvene zgodovine je imel predsednik dr. Kimovec. Po sv. maši se je vršil občni zbor. Otvorilo ga je predavanje urednika Zabreta o ljudskem petju. Predavanje natisnemo v »Pevcu«. Zelo podrobno — jasno je dokazal, da je važna naloga P. Z., da podpira tudi cerkveno ljudsko petje in podpira pri tem stremljenju Cec. društvo.

Za tem so sledila poročila. Za tajnika je poročal prof. Bajuk: Imeli smo težave, ker nam je bil tajnik nekaj tednov po prevzetju poslov prestavljen tako naglo iz Ljubljane, da ni mogel niti pisarne nasledniku izročiti. Prevzel je posle v prvem hipu sam. Ko je po nekaj tednih tajnikov izvoljeni namestnik tudi pustil tajništvo, je zopet sam prevzel pisarno in vodil, kolikor mu je bilo mogoče. Pisarna je delala redno in urejala tekoče zadeve točno, a v omenjenih razmerah nismo mogli misliti na nikak razmah, ki bi slonel na pisarni. To delo tesneje in širje organizacije čaka novi odbor. Odbor je imel 9 rednih in 1 izredno sejo. Tekom leta je pristopilo 5 novih zborov. Na novo smo organizirali dve okrožji, tri pa reorganizirali. Čaka nas pa letos v tem pogledu veliko dela. To bomo mogli izvršiti, ker bomo pisarno, ki smo jo prenesli v pisarno Prosv. Zveze na Miklošičevo cesto 7, uredili in poživili. Naša organizacija gre počasi, ker se pismenim potom ne da veliko doseči; pota so draga in nimamo sredstev. Grajalno omenja, da se zbori ne zavedajo povsem svojih dolžnosti, da bi nam o svojem delu poročali. To je nujno in potrebno, zato naj zbori to dolžnost točno vrše!

Blagajniško poročilo kaže mal prebitek, dasi je članarina izredno nizka in je nekateri zbori niti plačati ne morejo.

Pevovodja je poročal o delu med okrožji in zbori. Zbori po večini, kjer so okrožja, prav lepo tekmujejo v idealnem delu: Letos smo organizirali tudi petje okrožij pri evhar. shodih, kar je zelo lepo uspelo. Letošnje počitnice so zelo živahne, okrožja bodo imela svoje prireditve, koder jih niso že imeli. Velike težave nam povzročajo pomanjkanje pevovodij. Zbori velikokrat zaspe, ker uide pevovodja-organist iz obupnega položaja kam drugam za kruhom. To nas zelo zavira in napredku škodi.

Pevovodja poroča za artistični odsek: Pevce se bori z velikimi težavami, ker stojimo na stališču, da naj bo list, kar moči poceni. Vendar smo za letos vse težave premagali in upamo, da bomo završili brez deficita. Žal se veliko starih naročnikov ne zaveda dolžnosti in noče poravnati naročnine. Upravništvo bo skrbelo odslej, da bodo dobivali Pevca za naprej samo oni, ki ga bodo pravočasno plačali. Agitirajte za list, ki je med Slovenci edini svoje vrste in gotovo najcenejši. Sezite po njegovih pesmaricah! Poročilo revizorjev je odobrilo delo odbora in predlagalo absolutorij s pohvalo, kar je bilo sprejeto.

Izvoljen je bil sledeči novi odbor: preds. dr. Kimovec, odborniki, Janc (Radovljica), Lavrič (Ljubljana), Loboda (Šmartno), Mihelčič (Celje), Primožič (Mekinje), F. Zajc (Vič), dr. Logar, Poznič, Premrl, Terček, Zabret, Zdešar, Zorn, Mihelčič vsi iz Ljubljane, pevovodja prof. Bajuk; za revizorja Medved in Hafner; v artistični odsek pa dr. Kimovec, Premrl, p. H. Sattner, Svetel, Zajc, Zdešar.

Pri slučajnostih je bil izvoljen z velikim odobrovanjem za Zvezinega častnega člana zlatomašnik, naš vneti sotrudnik in najplodovitejši slov. skladatelj p. H. Sattner.

Koncema je bilo sprejetih nekaj nasvetov in storjenih nekaj sklepov, ki se tičejo tečajev za organiste, oz. pevovodje, znižanje vožnje za pevovodje, kadar se peljejo h koncertom, oprostitev veseličnega davka in kolkovine vseh pevskih koncertov.

S tem je bil dobro obiskani občni zbor končan. Prihodnji še bo vršil po sklepu občnega zbora v Ljubljani ob Zvezini petletnici.

IZ ODBOROVH SEJ. V seji 3. sept. je bil odbor sledeče sestavljen: podpredsednika Dr. Logar in p. Fr. Zajc, tajnik Poznič, nam. Trček, blagajnik Zorn, nam. Mihelčič (Ljubljana), knjižničar Lavrič, nam. Zabret, pevovodjev nam. Zdešar.

Vložili smo prošnjo na fin. min., da bodo naše vloge v smislu določil proste kolovine. Rešitve še ni. Namesto p. F. Zajca, ki je odšel v Egipt, je bil izvoljen za podpredsednika Mihelčič iz Celja. (Seja dne 13. novembra.)

IZ NAŠIH OKROŽIJ

CELJSKO OKROŽJE. Okrožna prireditelj se je vršila v nedeljo 9. nov. v Celju. Sodelovali so zbori: Teharje, Rimske Toplice, Nazarje, Št. Jurij ob Taboru, Dobrna in Celje. Koncert je vodil okrožni pevov. Mihelčič iz Celja. Spored: * * *: Pomlad; Kimovec: Zaročenka (Teharje); Premrl: V Korotan; Hubad: Gor čez izaro (Rim. Toplice); Jordan: Soča bela, K. Adamič: Ples kralja Matjaža (Nazarje); Hudovernik: Naša zvezda, dr. G. Ipavc: Oblaček (Št. Jurij ob Taboru); Volarič: Slovenski svet, dr. G. Ipavc: Planinska roža (Dobrna); Foerster: Ljubica. Adamič: Mlad junak (Celje); vsi zbori skupno: Geslo P. Z., Laharnar: Mladosti ni, Prelovec: Oj Doberdob, Vilhar: Planinar; Knahl: Jaz sem Slovan. — Nastop je bil učinkovit, zbori so bili v celoti dobro pripravljene; slišali smo veliko lepih poudarkov, dobro pogojenih dinamičnih podrobnosti; peli so splošno zelo čisto, jasno razločno; nekaj težjih alteracij je ta ali oni takt pri nekaterih zborih malo zameglilo, pa se je hitro razjasnilo; pri eni pesmi je trpela intonacija, pa jo je zbor kasneje izvrstno popravil na svoje in naše veselje. Teharčani so najbolje zapeli Pomlad, Topličani: Gor čez izaro, Nazarčani Soča belo, prav plemenito skladbo, Št. Jurci Oblaček kar mehko, od Dobrnev je hotelo poslušalstvo Planinsko rožo še enkrat slišati, pa se niso hoteli vdati. Celjani so pa s svojo čisto intonacijo, lepo deklamacijo naše pričakovanje nadkrilili. Mlad junak ni prepogosto tako zvenel, »zvonec« v Ljubici redko tako polno in čustveno zadonel, in če bi bilo par pavz koncem period malo krajših, bi ničesar več ne želeli. Skupni Zbori so bili nepričakovano polni, glasovi uglasjeni v enega zlit, soprani zvonki, basi imenitni, bobneči. Nizki C v Doberdobu je naravnost izzivalno grmel. Prvi tenor v skupnem moškem zboru je bil skoro blesteč. Bila je lepa, plemenita prireditev, skladbe vse prav dostojne, znamenje vedno se usovršujočega okusa pevovodij, ki so tudi v deklamaciji, agogiki, dinamiki, ritmiki pokazali, da so novejšje pridobitve v pevski tehniki tudi že naše zbere na kmetih zajele, ki se vedno jasneje pozikušajo približati vzorom. Dvorana Narodnega doma je bila natlačeno polna. Zbori pa, ki so sodelovali, so gotovo zopet mnogo pridobili: spoznali marsikatero skladbo, spoznali vrline drugih zborov, da jih tudi sami dosežejo, spoznali slabosti tujih zborov in svoje lastne, da se jih varujejo, vnelo se jim je veselje do dela, želja po napredku, zraščel pogum, ko so videli lepe uspehe truda in žrtve.

K.

GROBLJE. Ni še dolgo, odkar se je naš pevski zbor priključil P. Z. Zbor šteje sedaj 7 sopranov, 6 altov, 3 tenorje, 5 basov in služi Bogu in narodu, to se pravi, poje v cerkvi v Grobljah in pri prireditvah Kat. prosv. društva, čigar odsek je. Zbor je še mlad. Ustanovljen je bil pred štirimi leti. In vendar, ko sem lansko leto 5. marca prevzel tu vodstvo petja, sem našel zbor že precej izvežban. Začetne težkoče zbora je z njemu lastno žilavostjo prenašal in premagal Alojzij Mav, naš nadobudni skladatelj. Po njegovem odhodu je bil zbor nekaj časa skoro brez pevovodja. Kmalu pa je prevzel vodstvo zbora in ga potem dalje časa z veliko požrtvovalnostjo in mladeniško navdušenostjo vodil g. Josip Sicherl, starosta slovenskih organizatorjev, priznani skladatelj, mož, ki je v jeseni svojega življenja poveljal naše božične in velikonočne praznike z izdajo tozadavnih starih in starejših cerkvenih pesmi. Z ljubeznivo postrežljivostjo je ustregel naši prošnji, prihajal tudi po zimi igrat v cerkev in vadit zbor. Pod njegovim vodstvom se je naučil zbor tudi mnogo lepih narodnih pesmi. Torej po takih možeh vodstva zbora ni bilo ravno težko sprejeti.

Vaje imamo dvakrat na teden in v nedeljo. K vajam prihajajo vedno polnoštevilno, dejstvo, ki meji na čudež. Glede tega bi me zavidali mnogi pevovodje.

Pojemo pesmi Premrlve, Vodopivčeve, Kimovčeve, Emila in Karla Adamiča, Lajovčeve, Sattnerjeve, Foersterjeve in drugih novejših skladateljev. Za zgled postavim tu program, ki smo ga izvajali pri društveni prireditvi 10. febr. t. l. V. Vodopivec: Pri oknu. Marko Bajuk: Djevojka je ružo brala. E. Adamič: Ne maram za te. K. Adamič: Vinska. Nastopi še precej uspo, ker pevci pri teh bolj pazijo na dirigenta kot pri vajah. Stremimo korakoma naprej, pri vajah polagamo posebno važnost: a) na dinamiko pri p in pri f, b) na to, da mi besed ne trgajo, posebno tam, kjer bi melodija na to napeljevala, c) da jih navadim razločevati naglašene in nenaglašene udarce v taktu, to so po mojem tudi glavna navodila za naše podeželske zbere. Zraven razlagam pri vsaki vaji še drugo teorijo.

Po vsaki prireditvi si nekako mislim: Splača se trud, ki ga imam, in zadovoljen grem naprej. Bog daj dosti srečnih pevovodij!

Franc Pirce C. M.

JEZICA. Ze dolgo časa smo pri nas pogrešali tega, kar ima širom Slovenije že skoro vsaka vas, pogrešali nekaj, kar dela

slovenskemu narodu tako značilen izraz, pogrešali to, kar družijo mnoga bratska srca v eno samo nerazdružljivo družino, pogrešali smo lepega narodnega petja. Večkrat smo že poskušali, da bi ustanovili zbor, ki bi nas ob primernih prilikah dvigal iz težkih dnevnih skrbi, da bi nas od časa do časa spominjal na lepoto slovenskega petja, večkrat smo mislili, da smo že blizu tega, pa nam je zavezala nasproti nova zapreka. In zopet smo začeli od kraja, a vedno in vedno brez uspeha. Po zaslugi neumornega našega org. Mazovnika pa se je končno storil meseca junija iz fantov Orlov moški zbor, ki se je že oktobra združil s cerkvenim zborom ter tako pomnožen že 1. novembra nastopil na pokopališču s štirimi pesmimi. Pozneje se je še pomnožil, tako da je nastopilo že na Silvestrov večer okrog 40 pevcev in pevk s šestimi pesmimi, in sicer: Vodopivec: Orlovska himna, Vodopivec: Ves dan pri oknu, Prelovec: Oj, Doberdob, Kimovec: Marko skače, Vodopivec: Zanja svatba in Vodopivec: Ptici. 2. jan. pa smo imeli ustanovni občni zbor Pevskega odseka Iz. dr. na Ježici, na katerem smo soglasno izvolili tale odbor: Šubelj L., predsednik, Strah Fr., tajnik, Velkavrh M., blagajnik, Uran J., arhivar, Mazovnik P., pevovodja. Sedaj se redno sestajamo k vajam, da čimprej priredimo prvo javno prireditev ter ljudem pokažemo sadove našega truda. Bog živi!

KAMNIŠKO OKROŽJE: Spored okrožne prireditve ki se je vršila 24. avg. v Društvenem domu v Domžalah, je bil sledeči: Volarič: Rožici in Adamič: Večerna pesem, mešani zbor iz Doba, pevovodja kaplan Jager. Adamič: Če ti ne boš moj, Hubad: Gorčez izaro (iz Pevca) in Premrl: Slovenska govornica, meš. zbor iz Kamnika, pevov. nadzornik I. Primožič; Vodopivec: Ves dan pri oknu (iz Pevca) in Ipavec: Lastovski v slovo meš. zbor iz Nevelj, pevovodja Novak; dr. Schwab: Slanica in Marolt: Oj ta soldaški boben (iz Pevca), moška zbor, pel »Krivček« iz Kamnika, pevov. nadzorn. I. Primožič; Nedved: Nazaj v planinski raj in Foerster: Naše gore, meš. zbor iz Domžal, pevov. svetnik Bernik Skupno so pa peli zbori pod vodstvom okrož. pevovodje nadzornika Primožiča, ki je ves koncert vodil, te-le: Nedved: Naša zvezda, Fleischman: Triglav in Hajdrih: Mladini.

Obisk je bil izredno dober, uspeh v gmotnem in moralnem oziru prav dober. Kamniško okrožje, ki je letos dobilo nov delaven odbor in zelo požrtvovalnega pevovodja, bo uspešno tekmovalo z najboljšimi okrožji. Skupni zbori so zveneli zelo ubrano in enotno. Nekaj bližnjih zborov radi različnih zaprek letos ni moglo sodelovati, pridružili se bodo pa gotovo pri prihodnih prireditvah, tako da se bo okrožje tudi numerično štel med najmočnejša.

LESKOVSKO OKROŽJE. Z občnim zborom P. Z. se je vršila tudi okrožna prire-

ditev dne 24. avg. v Cerkljah. Udeležili so se je zbori okrožja v tem le redu: Studenec, pevov. Povh: Laharnar: Pozdravljam te Savinjski dol, Aljaž: Oj z Bogom, ti planinski svet! in Foerster: Zalost; Sv. Duh, pevov. Jožefa Gorišek: Hubad: Slepce, Sattner: Sprememba in Kedaj moramo piti; Kostanjevica, pevov. naduč. Grajland: Nedved: Nazaj v planinski raj in Naša zvezda; Raka, pevov. Avg. Fabian: Hribar Mlatiči, Vodopivec: Zabe, Žirovnik: Tiček in iz rokopisa venček nar. pesmi; Cerklje, pevov. Jakljič: Schwab: Še ana in Kramar: Pozdrav Gorenjski. V skupnem petju so odpeli: Aljažev »Triglav«, Sattnerjevo »Nazaj v planinski raj in Laharnarjevo »Mladosti ni«. — Vsi zbori so se kaj marljivo in skrbno pripravili. To se je videlo v posameznih nastopih in še posebno pri skupnem petju, ki je bilo zelo ubrano. Zbori so peli skupno tudi pri sv. maši. Koncert se je vršil v izredno prostornem Domu, ki je pomogel, da so tudi šibki zborčki mogli uveljaviti svoje zmoglosti, svoje delo in uspeh svojega truda. S to priveditvijo so tudi Dolenjci lepo pokazali, da pojo lepo, usmerjeno, četudi se na zunaj malokdaj pokažejo. Želimo, da bi se misel naše organizacije raztegnila iz tega okrožja na vse štiri vetrove in rodila prelepih uspehov naših lepi umetnosti. B.

LJUBLJANSKO OKROŽJE. Dne 10. avg. se je vršila okrožna prireditev (spored smo prinesli v Pevcu 7/8!), ki se je prav dobro obnesla. Vsi zbori so dokazali lepo urejeno redno napredovanje, zato z vso pravico pripravljajo koncert za zimsko sezono v Unionu v Ljubljani, kjer se bodo v zaprtem prostoru vse podrobne vrline posameznih zborov vse drugače uveljavile.

»LJUBLJANA« je imela o priliki I. Mar. kongresa 7. sept. v stolnici cerkven koncert pod naslovom »Marijin oratorij«, ki je hotel pokazati na »razvoj slovenske Marijine pesmi«. Spored je obsegal: 1. Kastelic: a) Češčena si Marija ti! b) Ave Marija! harm. Hubad; 2. Dolinar: Za Bogom, harm. Kimovec; 3. Rihar: a) Ko v jasnem pasu — ženski zbor in b) Zdrava, zemlje vse Gospa — moški zbor; 4. P. A. Hribar: Veselo pesem — moški zbor; 5. Gerbič: Sv. Devici Mariji v čast; 6. Foerster: Kraljica angelska — ženski zbor; 7. P. H. Sattner: S cveticami. 8. Hladnik: Ave Marija! 9. Dr. Schwab: Zdrava Marija! 10. Hochreiter: Smeji se maj. 11. Dr. Kimovec: Večerni zvon. 12. Mlinar-Cigale: Ave, tisočkrat ave; Klemenčič: Za majnik; Premrl: Z glasnim šumom s kora. Vmes je zaigral prof. Premrl: Rousseau: ofertorij v C-duru; Guilmant: Andante con moto in Canestrari: Allegretto festoso. Za blagoslov so zapeli Foersterjev Tantum ergo iz op. 6, št. 5. Solistovske točke je odpel g. Banovec.

SMARTENSKO OKROŽJE 4. avg. je bila okrožna seja. Zastopanih je bilo 7 zborov. V imenu P. Z. se je udeležil seje prof. M. Bajuk, ki je v daljšem predavanju obrazložil

zgodovino P. Z. in njen namen. Prav vneto in iskreno je pozival navzoče k skupnemu smotrenemu delu na idealnem polju slov. pesmi navzoči g. dekan Rihar. Izvoljen je bil sledeči odbor: Niko Loboda (Šmartno) za preds., Jelnikar (Janče) za blagajnika, Rozman (Zagorje) za pevov. Sklenjeno je bilo, da naj bo prvi okrožni koncert sredi novembra v Šmartnem pri Litiji. Spomladi pa pride zbori pevski zlet, združen s koncertom na bližnje gore v Stango, Janče ali Javorje.

OKROŽNA PRIREDITEV se je vršila 23. nov. v Društvenem domu v Šmartnem pri Litiji. Sodelovali so zbori Javorje, Dol pri Litiji, Zagorje, Janče in Šmartno. Spored je bil sledeči: Aljaž: Večer in Hribar: Lastovki v slovo (Javorje); Aljaž: Domovini in Oj z Bogom, ti planinski svet (Dole); Premrl: V Korotan in Zdravica (Janče); Ferjančič: Rožmarin, Premrl: Z glasnim šumom s kora in Mirk: Oj planine (Zagorje); Adamič: Da sem jaz ptičica, Nedved: Nazaj v planinski raj in Pirnat: Na Gorenjskem je fletno (Šmartno pri Litiji); Hubad: Gor čez izaro, Hajdrih: Mladini in Fleischman: Triglav (vsi zbori). Skupno petje in vodstvo koncerta je bilo v rokah okrožnega pevov. N. Lobode iz Šmartna. To je bila prva prireditev v tem okrožju, zato so nekateri zbori v nastopih kazali spočetka malo nesigurnosti in bojazni. Prav lepo se je izkazal zbor iz Dol, ki je pel zelo ubrano, dasi je šele dober »začetnik«. Dobro izšolan je zbor iz Zagorja, ki je v nastopu miren, v prednašanju zanesljiv, v intonaciji točen in tudi glasovno sorazmerno razdeljen. Najlepše je zapel Mirkovo »Oj planinec«. Odlično je opravila altistka svojo nalogo v »Rožmarinu«. Pesem sama je pa kljub malim variantam v porazdelitvi vlog predolga zato ni tako učinkovala.

Šmartenski zbor je mlad, to je bil takorekoč njegov prvi nastop v tem številu. Pel je dobro, čisto, disciplina je dobra, manjka le nekaj krepkih basov, da bi se zgradila stavba na nje. Ko bodo še tenorji mladeniči dobili pravo barvo, bo zbor skokoma napredoval. Interpretacija vseh pesmi je bila pra-

vilna in so pesmice dobro odmevale v srcih občinstva.

Skupno petje je bilo pa kar izredno ubrano. Ne bi verjel nihče, ki ne pozna naših vrlih hribovcev, da je bil to prvi nastop po komaj polurni vaji. Zveneale so pesmi tako polno, tako pestro barvano. Naši sveži hribovci so prinesli izredno dobre base — menda Javorje — in visokih prožnih sopranov, naravnost tolstih altov, da se je vse to zložilo s tako lahkoto v polne harmonije, ti pevci različnih brd in nižin so se strnili tako složno v enotno črto, da je bil res užitek ob tem petju. Kako so ljudem obrazu žareli! To je bil prvi nastop. Led je prebit, srca so ogreta, pogumno po poti lepe umetnosti k lepšim, idealnejšim ciljem! B.

PETE PRI I. MAR. KONGRESU DNE 7. IN 8. SEPT. 1924 V LJUBLJANI. P. Z. je po svojem pevovodji organizirala petje pri slavnostnem obhodu s kipom M. B. Pred križevniško cerkvijo so peli pevci, krog 400 jih je bilo, več Marijinih pesmi. Posebno pretresljiva je bila Riharjeva: Srce Marijino, ki je kot nalašč zložena za posvetitev M. B. Pri vzkliku »O Marija, o Marija« so trepetale duše in vroča srca vsem poslušalcem in marsikatero oko se je porosilo. Med sprevedom so odpevali združeni pevci in pevke slovesnim litanijam M. B., ki jih je pel močen glas bogoslovcev. Več zborov pa je pelo, porazdeljenih v kilometre dolgem sprevedu, razne Marijine pesmi. Ljubljana je strmela. Višek je pa doseglo petje na dvorišču na Rakovniku. Nad 2000 pevcev in pevk je v lepo ubranem zboru pelo Marijine pesmi. Gotovo je, da ni prelepa Hladnikova: Marija skoz življenje... še nikdar tako donela, kot pri tej priliki. Sleherno srce je trepetalo in drhtelo v sveti pobožnosti. Te pesmi so si prikopale pot brez ovinkov v vsako srce, tudi če bi se ji bilo hotelo katero ustavljati. P. Z. je s tem pokazala, da stremi za pravo pevsko umetnostjo, da ne prezira one, nabožne, ki še najbolj govori od srca do srca. Taki nastopi bodo najbolj pomogli misijonski ideji ljudskega petja.

VESTI IZ INOZEMSTVA

»Naš čolnič«, glasilo Prosv. Zveze v Gorici, posveča v vsaki številki nekaj prostora tudi petju in njegovi organizaciji. Iz teh poročil razberemo, da se bratje pevci onstran prav pridno gibljejo in organizirajo. 25. sept. se je vršil v Gorici sestanek zborovodij. Prišlo jih je 62, kar je za razmere, v kakršnih žive, pač izredno veliko in dovolj osvetljuje njihovo navdušenost. Namen je bil ustanovitev Pevskega pododseka Prosvetne zveze in dati pevov. nekaj potrebnih navodil. Referirali so: Al. Bratuž o organizaciji pev. zborov, V. Vodopivec o nar. pesmi, D. Doktorič o cerkveni pesmi, Grbec o umetni pesmi, Frida Ščekova o izobrazbi pevovodje, Anton Sever o zbornem petju,

C. Jamar o glasbeni šoli in pevskih tečajih in J. Bratuž o glasbenem inventarju. Za načelnika pevskega odseka je bil izvoljen D. Doktorič, za pevov. pa Al. Bratuž.

Na sestanku so bile sprejete tudi 3 resolucije o nar. pesmi, 4. o organizaciji petja in še nekaj drugih. S posebnim zanimanjem zasledujemo gibanje bratov onstran meje, želimo jim največjega blagoslova božjega in upamo, da bomo mogli kdaj pozdraviti se v skupnem delu brez mejnih jezov.

»Kolo« iz New Yorka nudi v svoji 5. številki prav zanimiv članek prof. Dobroniča: Stil jugosl. muz. tvorbi, kratko poročilo o veliki operi v New Yorku, kateri pripada letos ogromen aparat solistov in števi-

len zbor, ki ga ne dosega bržkone noben operni zbor na svetu. Steje namreč samo 160 koristov in koristinj, orkester ima 110 članov, med solisti je pa 30 sopranov, 14 altov, 16 tenorjev, 17 baritonov, 12 basov.

Opero vodi 5 opernih in 9 pomožnih dirigentov, zbor ima posebnega dirigenta. Vrh tega so nastavljeni še različni drugi ravnatelji: tehnični, odrski itd. Kako smo mi še majhni!

KRONIKA

24. avg. Pri okrožni prireditvi v Domžalah sodelovali zbori: Dob, meš. zbor, in »Krivček« iz Kamnika, Nevlje, Domžale.

24. avg. Pri okr. prireditvi v Cerkljah: Studenec, Sv. Duh, Kostanjevica, Raka, Cerklje.

6. sept. »Ljubljana«, cerkv. koncert v stolnici o priliki I. Mar. kongresa.

7. sept. Sodelovalo več različnih zborov pri slav. sprevedu.

12. okt. Selca nad Šk. Loko pel pred igro.

26. okt. Ježica. Koncert meš. moškega in ženskega zbora.

9. nov. Pri okrožni prireditvi sodelovali: Teharje, Rim, Toplice, Nazarje, Št. Jurij ob Taboru, Dobrna in Celje.

23. nov. Ježica, koncert in Kovačev študent.

23. nov. Pri okr. prireditvi v Šmartnem pri Litiji: Javorje, Dol pri Litiji, Janče, Zagorje in Šmartno.

1. dec. »Ljubljana« sodelovala v »Unionu« pri slavnosti Jugosl. novinarskega društva.

Mokronog. Pevski zbor je nastopil dne 19. okt. pri blagoslovitvi »Doma« na Trebelnem in 8. dec. pri »akademiji« doma.

Iz Ljubljanskega okrožja. Prof. M. Bajuk je predaval dne 7. dec. v bogoslovju v Ljubljani a) Duhovnik in petje, b) P. Z.

»Ljubljana« je sodelovala 7. dec. v Unionu pri prireditvi »Unio Cleri«.

Razpis nagrad.

Pevska zveza v Ljubljani razpisuje tri nagrade: eno za 500, dve po 250 Din za izvirne pesmi za mešani zbor. Pesmi smejo biti največ srednje težke, da jih zmorejo tudi naši podeželski zbori, morajo biti izvirne, po vsebini in obliki nepoporečno pravilne, po obsegu 3—5 strani »pevčeve oblike«, za mešani zbor brez spremljevanja. Pesmi ne smejo biti pisane lastnoročno, temveč v prepisih, tudi ne smejo nositi lastnega imena, temveč geslo, ki naj bo napisano tudi na priloženem zaprtem pismu; v tem pa naj bo označeno natanko ime in naslov skladatelja. Rok do Novega leta 1925. Pošljite na: artistski odsek Pevske zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. Pazite na naslov radi zamenjav!

Odbor Pevske zveze.

Vabilo na naročbo.

Dasi v najtežjih razmerah, smo — hvala Bogu — vendar završili četrti letnik »Pevca«, edini slovenski list, ki je namenjen svetni glasbi; če se mora omejevati samo na zborovsko glasbo in mora vsled pomanjkanja prostora in sredstev tudi v tej gojiti v prvi vrsti skladbe, ki jih zmore večina naših zborov, s tem še ni rečeno, da za razvoj slovenskega zborovskega petja ni storil veliko. Ze samo lepo število skladb, ki jih vsako leto prinaša našim zborom za neverjetno nizko naročnino je dovolj dokaza o njegovem pomenu. Poleg tega obilica poučnih člankov, življenjepisov, nebrot poročil o naši pevski organizaciji in različnih drugih dogodkih, ki zanimajo vsakega pevec: ali ni to vse dovolj vabila, da nam slovenski pevci z obilnim naročanjem pripomorejo, da list dobro utemeljimo mu damo dobro gospodarsko podlago, da ga, če moči, razširimo in tako izpopolnimo, da bo mogel vse vrste slovenske glasbe sprejeti pod svoje okrilje. Zato upamo, da nas noben dosedanji naročnik ne zapusti, pač pa upravičeno pričakujemo, da se bo krog naših naročnikov v petem letu znatno razširil. Kako lahko nam vsak naročnik še enega pridobi, in kako lahko in veselo bi nam bilo ob takem številu zvestih, hitro plačujočih naročnikov delo z listom!

Pevovodje, pevci, vsi prijatelji lepe pesmi: na delo za »Pevca«, da mu pridobimo veliko novih požrtvovalnih prijateljev, naročnikov!